

За друштвене кризе кривица је увек сваљивана на богаташе и њихово екстравагантано понашање. Данас, међутим, сви ми – од богаташа до сиромаша – проглашени смо „декадентним“.

Кроз историју, друштвене кризе обично су објашњаване идејом декаденције. Када друштво достигне тачку након које почне да опада, уђе у период кризе или се распадне, постојала је историјска тенденција да се проблем објашњава кроз призму неумерености и расипништва. То је некако постало врста уобичајеног и врло незадовољавајућег објашњења за историјске кризе.

Све од библијских времена па до данас, постојала је идеја о друштву које је покварила претерана похлепа. Један од најпопуларнијих призора кризе и пропасти Рима јесте приказ Нерона како свира виолину и испија вино за време великог пожара из 64. г. н. е. Ниједан опис опадања Рима није потпун без приказа римских владара који се сладе грођем, венчавају коње и шта све не.

Међу најпознатијим легендама о пропасти француске монархије јесте она о Марији Антоанети која каже: „Па нека једу колаче!“ Тај цитат вероватно није тачан, али је идеја о друштву које до пропасти доводи похлепа његових владара вечита и веома снажна. Неумерена похлепа постала је уједно и симбол и објашњење друштвене кризе. Идеја о недостатку уздржавања и контроле постала је и објашњење за друштво које губи контролу и улази у немиран период.

Проблем је, наравно, у томе што је ово објашњење сувише делимично и сувише моралистичко. Делимично је зато што се фокусира само на једну ствар. Чак може деловати и као ометајући фактор за разумевање ширих друштвених и економских сила које проузрокују кризу. Рим није пропао због навика у исхрани и сексуалних изопачености својих владара. А превише је моралистичко због тога што сугерише да

Друштво пропада зато што сте похлепни

Пише: Брендон О'Нил
петак, 04 децембар 2009 13:10

жудња и грешно понашање могу довести до пропасти друштва.

А ипак, данас се користи једно веома слично и распрострањено објашњење за економске, друштвене и моралне бољке нашег друштва. Судећи према наслову једне нове књиге, ми живимо у „Доба похлепе“. Модерну Содому и Гомору чини квадратна миља лондонског Ситија. Друштво је нарочито уништено, како нам се говори, претераном похлепом и декаденцијом банкара, и последњих година слушали смо детаљне, калигулијанске приче о томе колико ови људи троше на пиће, колико често посећују „леп-денсинг“ клубове, шта једу за ручкове, вечере и томе слично. Идеја о декаденцији као узроку друштвеног колапса вратила се јача него икад, иако недовољна и незадовољавајућа као и увек, јер у потпуности занемарује друштвене и економске силе које су проузроковале данашњу рецесију.

Довољно лоше би било и да само присуствујемо повратку аргумента о декаденцији. Међутим, још је горе од тога. Постоји нешто ново, необично и мрачније у данашњем фокусирању на похлепу. Оно што се променило јесте да данас нису само богати ти чија се похлепа сматра узроком пропасти; уместо тога, у данашње доба похлепе, свако од нас је кривац. Нису само модерне Марије Антоанете, богати, похлепни и дебели ти који су све упропастили; заправо, изгледа да смо сви једнако умешани у уништавање друштва јер смо неумерени и похлепни. Ово је, чини ми се, чудно и веома забрињавајуће.

Данас су умешани сви – од Фреда Гудвина до кинеских сељака. На истој страни на којој су напади на бонусе Феда Гудвина, такође ћете прочитати и низ текстова у којима се објашњава да ће то што Кинези данас једу више меса него икада довести до невидене несташице хране. Раме уз раме са критикама на рачун брзих аутомобила и „шампањац“ животног стила банкара, чућете осуде чињенице да све више Кинеза и Индијаца купује фрижидере, и тиме наводно доприноси глобалном отопљавању доводећи до смака света.

Барабар са нападима на банкаре који праве новац ни из чега, наћи ћете нападе на породице са ниским примањима које су подигле хипотеке иако нису баш могле да их приуште. Како се ови бедници усуђују да купују куће, шта они замишљају да су? Како се усуђују ти Кинези да једу толико меса? „Нека једу пиринач“ – то је поклик савремених мрачњака.

И тако данас имамо захтев *свима* да се уздржавају, да престану да буду похлепни, да

Друштво пропада зато што сте похлепни

Пише: Брендон О'Нил
петак, 04 децембар 2009 13:10

обуздају своје жеље. Како нам се говори, решење за друштво и економске муке јесте у простом уздржавању. Међутим, и у овоме постоји нешто ново и различито. Јер данас нам се не саветује да се обуздавамо у име трансценденције или искупљења или ради моралног и интелектуалног усавршавања, већ само како бисмо били мање штетни. Између људског понашања и идеје људског искупљења данас влада потпуни раскорак.

Кроз историју, покрети који су охрабривали аскетски и једноставан живот по правилу су били повезани са неким филозофским становиштем, са неком идејом о томе како учинити људе бољим путем искушавања, о развоју човека изградњом његовог карактера. За пуританце, викторијанце и остале, тешкоће су представљале повратак људскости. Данас, позиви на уздржавање нису повезани ни са каквим хуманим циљевима већ се свде на пуко претварање неопходности у врлину. Не ради се о изградњи карактера, већ о сасвим спољашњим питањима цифара попут смањивања количине отрова коју производите. Ствар није у развоју човека, већ у *кажњавању* човека у име неке бесмислене спољашње силе, што је обично Гаја.

Антички грчки филозоф Диоген живео је у бурету зато што је желео да досегне чистоту мисли – нас данас охрабрују да живимо у савременом еквиваленту бурета, малим еко-кућама без грејања и гомиле потрепштина, само зато да би нас поставили на своје место, и обуздали нашу деструктивност према, наводно, рањивом свету.

Данашња дебата о рецесији људе представља као разуздане, деструктивне и морално закржљале; као загађујућа бића која немају никакав унутрашњи морални живот који би требало развити или задовољити. Идеја да су сви умешани у декадентно уништавање друштва, те да би требало да снизимо своје животне стандарде без икаквог обећања трансценденције, извире из данашњег ниског мишљења о људима. По том виђењу, људи су пуки потрошачи, експлоататори, корисници ресурса, уништавачи ствари, а не и ствараоци, произвођачи, креатори ствари и историје.

У име вредности које би требало да гајимо након рецесије, не сматрам да је паметно да састављамо листе врлина, као да је у питању неки административни задатак. Али бисмо дефинитивно морали да одбацимо идеје да је недостатак уздржавања објашњење за све наше друштвене проблеме и да људска бића исисавају живот из планете, и да афирмишемо виђење по коме су људи креативна и морална бића.

Превела Јована Папан

Друштво пропада зато што сте похлепни

Пише: Брендон О'Нил
петак, 04 децембар 2009 13:10

(Текст преузет из магазина „Спајкд“ <http://www.spiked-online.com/index.php/site/article/775>
[2/](#))